

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

Familien Vibe i Polen.

Det vil maasko interessere Tidsskriftets Læsere at erfare, at Digteren af den berømte polske Sang, der under Polens hundreedaarige Underkuelse har været Landets Frihedshymne: *Ieszeze Polska nie zgineta, póki my zyjemy* (Polen er endnu ikke fortabt, saalænge vi lever, tysk: Noch ist Polen nicht verloren, in uns lebt sein Glück —), *Jozef Wybicki*, en polsk Adelsmand, var af dansk Afstamning. Hans Biografer beretter, at hans Forfædre i det 16. (17.) Aarhundrede udvandrede fra Danmark og bosatte sig i Pomerellen under Navnet Wyben (Viben), senere adlet af Kong Sigismund August som Wybicki. Efter Familietraditionen skal en Wybicki have været den første, der bragte Kartofflen med sig fra Polen. Jozef Wybicki fødtes 1747 paa Familiens Gaard Bendomín ved Gdańsk (Danzig), tog som Deputeret for Pomerellen Del i Drøftelsen af de reformatoriske Ideer, der førtes paa Rigsdagen i Warszawa, oplevede Polens Delinger, Kosziuszkos Opstand og Danneisen af de polske Legioner i Napoleons Hær, var Medlem af den saakaldte regerende Kommission i Hertugdømmet Warszawa 1807 og organiserede den polske Stridsmagt. Efter Wiener Kongressen blev han i det genoprettede Kongerige Polen under Rusland Præsident for Højesteretten i Warszawa og tilbragte sine to sidste Leveaar paa sit Gods i Provinsen Posen. Sangen er opstaaet i 1797 i Italien, da Wybicki tjente under Dabrowski, Fører og Organisator af den polske Legion under Bonaparte, hvorfor Sangen kaldes Dabrowski (Dombrowski)-Marchen (se G. Buchmann, *Geflügelte Worte* 1920, 490). Den beskedne Soldatersang blev i Tidens Løb en Nationalhymne, og hver Polak synger den endnu. Et af Versene taler om Stefan Czarniecki, en af Polens Helte og Fører for det polske Hjelpekorps, der 1658 kom Danmark til Undsætning: »Som Czarniecki jog Svenskerne bort hinsides Havet og befriede os fra det svenske Overfald, saaledes skal Dabrowski nu udfri os«.

Zofja Gulinska.

Red. bemærker, at den velvillige Indsenderinde af ovenstaaende Frøken Zofja Gulińska i Warszaw, for et Par Aar siden under et Ophold i København studerede nordisk Sprog og Literatur, i kort Tid tilegnede sig det danske Sprog og siden har bevaret en varm og paaskønnelsesværdig Interesse for Danmark.

Antagelig hører den til Polen udvandrede Gren af Slægten Vibe til Borgmester i København Mikkel Vibes nærmeste.

Erik Sjællandsfar.

Ved at læse Dr. Zahrtmanns lille Opsats i Personalhistorisk Tidsskrift (VIII, 4, S. 348) blev jeg meget forbavset. Skulde jeg virkelig have begaaet en saa utilgivelig Fejl som at gøre en Mand til Søn af en Fader, der var yngre end hans foregivne Søn? Ved nøjere Eftertanke kom jeg dog hurtigt til det Resultat, at det maatte være Dr. Zahrtmann, der havde givet efter for Lysten til at sige en god Vittighed; thi fordi man har en Mand, der hedder Erik Sjællandsfar i 1326 (Ældste Danske Arkivregistraturer IV, S. 27) er det jo ikke givet, at han er identisk med en Mand af samme Navn i 1371. Ligesom der i det 14de Aarhundrede var en Jens Sjællandsfar den

ældre og en Jens Sjællandsfar den yngre (Histor. Tidsskr. I. Bind, S. 472), er der ogsaa overvejende Sandsynlighed for, at der har været en ældre og en yngre Erik Sjællandsfar.

Dr. Zahrtmann har ikke rigtig Kronologien i Orden. Han synes at mene, at den Erik Sjællandsfar, der nævnes 1326, kan være født saa sent som i det 14de Aarhundredes første Tiaar. Dette er højst usandsynligt, han maa jo i hvert Fald være født før 1306 for overhovedet at være 20 Aar, da Kongen betroede ham Hvervet at overdrage Hammershus til Ærkebiskop Karl den Røde. Langt rimeligere er det at antage, at han paa dette Tidspunkt har været en Mand paa et halvt Hundrede Aar, altsaa født omtrent 1275, men saa passer han ikke rigtig til at være Margrethe Jacobsdatters Mand, da hun vel er født omkring 1340, hvorimod hun udmærket kan være en yngre Erik Sjællandsfars Hustru og han igen en Søn af Valdemar Atterdag.

Hvad jeg sigtede til i min Artikel i Politiken for 30te Febr. 1925, naar jeg skrev, at der ikke var fremført noget Faktum, der gav Grund til at tvivle om den gamle Beretning om Hr. Erik Sjællandsfars Afstamning, var, at denne Tvivl først er fremsat af C. Molbech i Historiske Aarbøger I, S. 93, der kalder Afstamningen ganske uhistorisk, idet han henviser til Kall Rasmussens Artikel i Historisk Tidsskrift I, S. 472, Efterretning om Gurre Slot. Man venter da her at finde en omhyggelig dokumenteret Bevisførelse, men forbavses over at se, at Kall Rasmussen dokumenterer sin Paastand om, at Erik Sjællandsfar urigtig er bleven gjort til en Søn af Kong Valdemar med følgende Note: Hr. Erik Sjællandsfars Fader har nemlig ogsaa hedt Siællandsfar; i det 14de Aarhundrede levede en Hr. Jens Siællandsfar den Ældre, en (Hr.) Jens Siællandsfar den yngre o. Fl. Han dokumenterer altsaa saaledes: Hr. Erik Siællandsfar er ikke en Søn af Kong Valdemar, fordi hans Fader hedder Siællandsfar, hvilket sluttet af, at andre Personer af Navnet Siællandsfar forekommer i samme Aarhundrede. Denne meget svage Bevisførelse falder fuldstændig til Jorden, naar man husker, at Siællandsfar ikke er et Familienavn som Urne eller Rosenkrantz, men et personligt Kendingsnavn, af hvilket man i denne Forbindelse intet kan slutte. Navnet betyder simpelthen en Mand fra Siælland, ligesom en Lollik er en Mand fra Lolland.

Erik Sjællandsfar optræder i de fleste af det 17de Aarhundredes adelige Slægtsbøger og kaldes i Reglen Hr. Erik Valdemarsson til Dronningholm, og der tillægges ham følgende Vaaben: I blaat Felt en hvid kronet Løve holdende i Klørne en Hellebard og paa Hjelman en kronet Løve. Ogsaa dette er et godt Indicium for hans kongelige Afstamning, idet Dele af Kongevaabnet sædvanligt findes i Vaaben for Slægter af kongelig Oprindelse, det er der gammel Tradition for. Saaledes førte Slægten Løvenbalk, der nedstammede fra Kong Christoffer II. og en Jomfru af de Lunges: En gaaende blaa Løve over 2 blaa Bjelker i Guld, og Slægten Sappi, hvis Stamfader var en naturlig Søn af Hertug Valdemar IV af Sønderjylland, førte 5 eller 8 røde Hjerter i Guld.

Skarsholm Slægten, der kommer fra Valdemar den Store og Valdemar Sejer, havde et tvedelt Skjold med en kronet Guld-Leopard i det første blaa Felt; 2. Felt var Sølv, bestrøet med røde Hjerter.

Den, der først henfører Tovesagnet til Valdemar Atterdag, er Arild Hvitfeldt i 3. Del af Danmarks Krøniken 1601. Svend Grundtvig har i Danmarks gamle Folkeviser paavist, at de skal henføres til Valdemar den Store, men naar de siden er henførte til Valdemar Atterdag, har de rimeligvis ogsaa været sunge om denne Konge. Hvitfeldt siger om Valdemar Atterdag: »Hand holt Venskaff met en heed Toffue Lille, fød paa Lante Ryen«. senere er hun i de adelige Slægtebøger bleven til en Friherres Datter fra Rygen. Hvitfeldt kan ikke have haft Oplysningen om hendes Fødested fra Folkevisen, thi den nævner intet herom, han maa altsaa have haft en anden

Kilde, der har fortalt om Valdemar Atterdag og hans Elskede fra Rygen. Valdemar Atterdag blev som bekendt oplært ved Kejser Ludvig af Baierns Hof fra 1328 til 35 og først 1340 indkaldt til Danmark, og det er derfor meget sandsynligt, at han har haft en saadan Forbindelse fra Rygen. Om ogsaa hun har været kaldt Tovelille eller det er en Sammenblanding af Folkevisens Valdemar og Tove Lille, kan jeg ikke afgøre. Jeg har været inde paa den Tanke, at Tovelille kunde have været almindelig anvendt som Kælenavn (lille Due, Dyveke), saadan en ung skøn Kvinde fra Rygen kunde jo nok tænkes at være bleven kaldt Taubelein og dette igen populært oversat være bleven til Tovelille. Senere har jeg set, at Tanken ikke var original. Vedel-Simonsen har forlængst fremsat den i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1838—39, S. 269, saa helt tosset maa den vel ikke være. I hvert Fald kan jeg ikke se, at der er bleven fremført noget, som gør det tvivlsomt, at Erik Sjølandsfar har været Valdemar Atterdags Søn.

Th. Hauch-Fausbøll.

Den adelige Slægt Kaalunds Oprindelse.

I Indledningen til Slægten Kaalunds Stamtavle i Adelsaarbogen 1908 hedder det, at Slægten har taget Navn af sin Hjemstavn, Byen Kalundborg, dette er dog kun delvis rigtigt, thi vel havde Slægten taget Navn af Kalundborg eller maaske efter en ældre Slægt, der var begyndt med denne Navnedannelse, men dens Hjemstavn var Sejerø, hvad vi kan se af, at før Slægten oversatte Kalundborgs latiniserede Navn Calundanus til det danske Kaalund, hed den Seierboe.

Som allerede sagt var Navnedannelsen Kaalund ikke original, thi en halv Snes Aar tidligere havde en Mand fra Kalundborg, Køge-Rektoren Johannes Iversen Kaalund (se Personalhist. Tidsskrift 2. Bind, Registret baade under Kaalund og Kallundborg), der ikke vides at høre til Slægten, antaget Navnet Kaalund.

Hvad der vides om Adelsslægten Kaalunds ældste Led er følgende:

Stamfaderen var Søren Seierboe. Han boede 1653 i Kalundborg, men paa sine gamle Dage hos sin Søn i Herfølge Præstegaard og var til Alters 1661 (»Feria 2da Nativitatis Jhesu Christi comm. Provsten Hr. Jens Søffrensen cum patre et filio nomine Søffrenn«). Det har vel været Sønnen Søren's første Altergang, han var dengang 13 Aar. Festo Visitationis Mariæ 1663 hedder det i Herfølge Kirkebog: »Communicerede Sognepræsten Hr. Jens Søffrensen med sin Kieriste Hustru Sin K(iere) Fader Søren Seierboe och tvende døttre sc. Elsze Jennszd. och Lizabet Jensd.« Det er vel ogsaa de to Døtres første Altergang, de var henholdsvis 14 og 13 Aar. Endelig 1668 Dominica 13 à Trin. kommunicerede »venerandus dominus præpositus cum uxore, patre et 3 filiabus« (!). Da Søren Seierboe 1653 var Fadder i Herfølge for sin Sønesøn Hieronymus boede han endnu i Kalundborg, hvor han vel har været Forretningsmand. I hvert Fald har han givet Børnene en god Opdragelse. Af Børnene kendes

1. Maren Sørensdatter. 1660 Dominica Judica er »Hr. Jenses Søster nomine Maren Søffrensdatter« Fadder. Jeg vil anse det for sandsynligt, at hun er identisk med Maren Sørensdatter, der Feria 3 Nativ. 1668 i Herfølge ægter Sogndegn til Herfølge og Sædder Rasmus Jensen Vinter. Hvor vidt denne Marens Sørensdatter derimod, som af A. Petersen i hans Degnehistorie anført, ogsaa har været gift med de to Formænd i Kaldet Søren Andersen og Oluf Michelsen maa jeg lade staa hen i det uvisse, da jeg ikke kender hans Kilde.